

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

насамперед на інтелектуальний розвиток особистості, формування навичок реально оцінювати власну поведінку і діяльність у довкіллі та знаходити екологічно доцільні рішення з вирішення проблем найближчого довкілля.

Подальших досліджень вимагають проблеми з'ясування сутності розроблених та запроваджених у навчально-виховний процес зарубіжних країн форм літнього оздоровлення і водночас навчання учнів, організації спільної з батьками природоохоронної роботи, діяльності літніх таборів екологічного спрямування як для учнів, так і для їхніх батьків та педагогів. Ці матеріали мали б важливе значення для розвитку вітчизняних форм і методик екологічної освіти учнів різного віку

1. Curriculum 11-16 Outdoor Education // Curriculum 11 – 16 Supplementary Working Papers By H M Inspectorate. – London, 1972.
2. Червонецкий В.В. Экологична освіта учнів в школах країн Східної та Центральної Європи. – Донецьк “Юго-Восток”, 1997. – 285 с.
3. Захлебный А.Н. Школа и проблемы охраны природы. – М.: Педагогика, 1981. – 184с.
4. Miller A. Intergrativ Thinking Goal of Environmental Education – 1981 v 12 – Summer.
5. Natura Council of Europe, No 81 – 1996.
6. Environmental Education FOR OUR Common Future F Handbook for Teachers sn Europe Norweqian Univeresity Press 1996 – 98 p.
7. Червонецкий В.В. Экологическое образование в школах развитых стран мира. – М.: Экология и образование, 1992. – 95с.
8. Environmental Education in the Nordic Countries. Denmark – Finland – Iceland – Norway – Sweden. Nordic Countries of Ministers Secretariat for Nordic Cultural Cooperation Copenhagen. Stptember 1977 – 93 p.

Слюсаренко Н.В.

ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ХЕРСОНЩИНИ В НАДІЙНИХ РУКАХ

Невід'ємною складовою навчально-виховного процесу будь-якої сучасної загальноосвітньої школи виступає трудове виховання, оскільки її кінцевою метою по відношенню до суспільства є підготовка людини, здібної плідно працювати, творчо мислити, нести відповідальність за долю країни та людства. Суспільству потрібні фахівці, які здатні проникати в суть ідеї та втілювати її в життя. Підготовка таких спеціалістів у значній мірі залежить від роботи звичайних шкільних учителів, зокрема вчителів трудового навчання. Саме вони ознайомлюють школярів зі світом професій, допомагають обрати одну з них, здійснюють психологічну і практичну підготовку молоді до

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

майбутньої трудової діяльності. Від них залежить те, як учні ставляться до праці (позитивно чи негативно), чи виникають в них бажання і потреба працювати. Тому до вчителів трудового навчання суспільство висуває дуже багато вимог. Серед них: знання фактичного матеріалу, наявність творчих здібностей, навичок виконання різноманітних практичних робіт, уміння організувати учнів, здійснювати до них індивідуальний підхід тощо.

Приємно констатувати, що на Херсонщині працює ціла когорта таких учителів. Передусім, слід звернутися до покоління педагогів, що мають значний досвід роботи, певні здобутки. Так, в м. Херсоні мешкає Щедролосев Віктор Васильович – колишній учитель загальноосвітньої школи №22, а нині кандидат технічних наук, генеральний директор Херсонського інженерно-технологічного центру. Наприкінці 50-х – на початку 60-х років ХХ століття ім'я цього вчителя стало відомим завдяки публікаціям його статей на сторінках педагогічної преси: “3 досвіду роботи вчителя праці в 5 – 7 класах ” (Радянська школа. - №1.– 1959р.); “Первый урок по труду в V классе” (Политехническое обучение.– № 9.– 1959г.); “Уроки по теме “Строгание” в V классе” (Школа и производство. – № 8.– 1960г.); “3 досвіду організації праці в столярній майстерні” (Радянська школа. – № 6.– 1960р.). У своїх статтях Щедролосев В.В. дає методичні поради щодо організації роботи учнів у майстернях, які, на нашу думку, можуть бути корисними й для сучасних педагогів.

Значну частину свого життя присвятили роботі на посаді вчителя трудового навчання Котляр Михайло Абрамович (ЗОШ №57), Куленко Валентин Іванович (ЗОШ №30) та інші вчителі, що передають школярам не тільки знання, а й власне бачення навколишнього середовища, свої вміння виділяти в ньому прекрасне і відтворювати його у виробах декоративно-ужиткового мистецтва. Вони висіяли зі своїх рук цілу низку майбутніх майстрів, які добре володіють навичками якісного виконання творчих робіт.

Ці вчителі завжди ведуть пошук найбільш ефективних, доцільних і оптимальних шляхів удосконалення навчально-виховного процесу на уроках трудового навчання. Так, учитель-методист Куленко В.І. перевагу надає нестандартним урокам, що проводяться у формі захоплюючої гри. Досвід проведення таких уроків він описав у статті “Ігри як засіб розвитку творчості учнів” (Збірник наукових праць “Педагогічні науки”, 2000р.)

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Мета кожного уроку заслуженого вчителя України Войтинського Анатолія Івановича – навчити школярів вмотивовано, грамотно застосовувати на практиці набуті знання. Вихованців Войтинського А.І. вирізняє професійна компетентність. Їх не влаштовують нашвидкуруч зроблені вироби, кожен з останніх має бути якісним, корисним, прикрашати побут людини.

Заслужений учитель працює в ЗОШ №4 і разом із тим протягом 28 років очолює гурток ракетомодельовання в Обласному центрі науково-технічної творчості учнівської молоді. Учні Войтинського А.І. неодноразово посідали призові місця на конкурсах і олімпіадах. Так, у 2003р. на республіканських змаганнях з ракетомодельовання ІІ місце посів Івачов І.

Наслідують педагога його син – Войтинський Ігор Анатолійович, учитель-методист Ромальський Євген Анатолійович та інші. Вони переконані, що наймогутнішим джерелом становлення людини є творча праця.

Цю ідею було покладено Ромальським Є. А. в основу створення при ЗОШ №33 майстерні декоративно-прикладного мистецтва. Майстерня працювала на госпрозрахункових засадах протягом десяти років (1986-1996 рр.) і надала можливість багатьом учням опанувати такими профілями, як художній розпис виробів, випалювання, чеканка.

Творчий шлях Ромальський Є.А. продовжив на посаді вчителя ЗОШ №56, в якій ним, разом з учителем-методистом Довдером Віктором Олександровичем, було підготовлено чимало переможців олімпіад різного рівня: міських, обласних, всеукраїнських. Серед них Адаменко П., Болотін К., Вінтоняк В., Козлов Д., Панасенко Р., Сорокунський Є. та інші.

Довдер В.О. і Ромальський Є.А. не лише віддані своїй справі, а й проводять профорієнтаційну роботу по залученню школярів до вибору професії вчителя трудового навчання. Їх учні Адаменко П., Бабарикін О., Вінтоняк В. сьогодні опановують професію педагога. А вчитель Довдер В.О. сьогодні в Південноукраїнському регіональному інституті післядипломної освіти педагогічних кадрів на посаді завідувача навчально-методичним кабінетом трудового навчання та безпеки життєдіяльності передає набутий досвід учителям Херсонщини.

Успішне оволодіння учнями ЗОШ №56 прийомів виконання трудових дій стало можливим завдяки застосуванню вчителями на уроках проблемно-пошукових методів навчання, уважному ставленню їх до самостійної роботи школярів та здійсненню

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

постійного контролю та самоконтролю за ходом виконання дітьми практичних робіт.

Довдер В.О. у співавторстві зі своїми колегами Ковальовим П.Л. (співробітник Південноукраїнського регіонального інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів) і Грибовим С.О. (учитель-методист ЗОШ №46) розробили рекомендації щодо оцінювання знань, умінь та навичок учнів на уроках трудового навчання за 12-ти бальною системою (Збірник наукових праць “Педагогічні науки”, 2000 р.), в яких наголошується на тому, що “основна оцінка при вивченні конкретної теми виставляється за практичну роботу, а оцінка за теоретичні знання лише корегує тематичну оцінку в той чи інший бік”.

На наш погляд, правильним є, що Грибов Сергій Олександрович під час проведення занять подає лише ту інформацію, яка необхідна для виготовлення найпростіших операцій, спонукаючи у такий спосіб учнів до самостійного здобуття знань, до активної пізнавальної діяльності і заощаджуючи час для практичної частини уроку. Досвід своєї роботи вчитель описав в статтях “Самовоспитание в труде” (Школа и производство, 1998 г.), “Достижения в олимпиаде” (Умелые руки, 1999г.). Грибов С.О. має авторську програму з профілю “Різьблення по деревині”, є автором міні-підручників, що скеровують самостійну роботу школярів щодо вивчення навчального матеріалу з технічної праці.

Виготовленню виробів із дерева, виробленню у своїх вихованців умінь і навичок цієї справи присвятив своє життя член Спілки художників України, майстер традиційного народного мистецтва, вчитель-методист ЗОШ №32 Карпекін Володимир Леонідович. Він є автором брошур, у яких описано його досвід різьблення по деревині; посібників, що допомагають навчитися даного профілю.

Свій погляд на організацію трудового навчання має старший учитель Цветков Володимир Миколайович (ЗОШ №50). Він вважає, що сучасна школа має, передусім, сформувати трудівника. Вчитель однакову увагу приділяє роботі як з деревом, так і з металом, бо переконаний, що учні, які прагнуть досягти високої майстерності повинні навчитися всього. Його думку підтримують Солдат Віктор Васильович (ЗОШ №41), Заболицький Віктор Олександрович (ЗОШ №44), Тестін Володимир Сергійович (ЗОШ №24).

Лейтмотивом роботи старшого вчителя Шерстюк Поліни Миколаївни (ЗОШ №1) є проблеми естетичного виховання на

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

уроках обслуговуючої праці. Досвід її роботи, який, до речі, був узагальнений інститутом удосконалення вчителів та науково-методичним центром м.Києва, допомагає сьогодні пошуки молодим учителям. Це, зокрема, проведення підсумкових уроків у формі ігор (“Суд над синтетикою”, “Подорож у світ тканин” та ін.), уроків-проектів, бінарних уроків. Так, спільно з учителями історії, української та зарубіжної літератури Шерстюк П.М. проводить уроки з історії одягу, з учителем біології – уроки з моделювання та конструювання швейних виробів, з учителем фізики – уроки, на яких учениці вивчають елементи електротехніки.

В усьому наслідують свого педагога її вихованки Асовська В., Бірюкова О., Гузь Н., Зайченко О., Лопатньова Г., Люба М., Мірошніченко І., Полоз Г., які неодноразово посідали призові місця на олімпіадах і конкурсах. Переможець обласної олімпіади з трудового навчання Асовська В. завдяки своїм здобуткам була зарахована до Херсонського державного педагогічного університету без вступних екзаменів. Сьогодні вона вже має кваліфікацію вчителя трудового навчання.

Велика дяка Шерстюк П.М. за роботу в складі журі конкурсів «Технології», «Місто майстрів» та олімпіади з трудового навчання (протягом восьми років вона очолювала журі міської олімпіади з обслуговуючої праці). Хоч Поліна Миколаївна і не ставила за мету виконання обов'язків наставника вчителів обслуговуючої праці, але значна кількість останніх вважає себе її учнями. Серед них учителі-методисти Могилевська О.Б. (ЗОШ №52), Слюсаренко Н.В. (ЗОШ №13) та ін., які успішно реалізують можливості навчально-виховного процесу для розвитку творчих здібностей учнів, формування в них почуття прекрасного, естетичних смаків.

Могилевська Олена Богданівна багато і плідно працює в напрямку відродження традицій декоративно-ужиткового мистецтва українського народу як на уроках, так і під час занять гуртків «Українські вишиванки», «Художній дизайн». Педагог чудово володіє фактичним матеріалом та вміє зацікавити ним учнів, високий рівень знань яких та набуті під керівництвом учителя навички виконання мистецьких виробів забезпечують стабільні успіхи. Протягом останніх шести років на всіх олімпіадах, виставках, конкурсах вихованки Могилевської О.Б. (Борсук Т., Заблоцька В., Лутановська Ю., Пономаренко Т. та ін.), як правило, отримують визнання.

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Розвиток творчих здібностей учнів на основі врахування їх потенційних можливостей – педагогічне кредо вчителя-методиста ЗОШ №45 Куліш Любов Артемівни. Її захоплення вишивкою, флористикою, дизайном – невід’ємна складова педагогічної праці, що поступово перетворюються на захоплення учениць, веде до розвитку в них творчого потенціалу, стає змістовним наповненням їхнього життя, допомагає долати труднощі, здобувати перемоги.

Досягти активної позиції в житті, крок за кроком оволодівати трудовими вміннями і навичками навчають школярів Петухова Любов Андріївна (ЗОШ №44), Лукашевич Ольга Віталіївна (ЗОШ №41), Мішина Марина Анатоліївна (ЗОШ №30), Іщенко Людмила Федорівна (ЗОШ №49) та багато інших. У кожній з них свій професійний стиль, свої інтереси, свої досягнення. Так, Лукашевич О.В. розробила ряд міні-підручників з обслуговуючої праці; Мішина М.А. здобула перемогу на обласному конкурсі «Учитель року»; Петухова Л.А. та Іщенко Л.Ф. особливу увагу приділяють індивідуальній роботі з дітьми і мають неабиякі успіхи на цій ниві. Педагоги можуть гордитися своїми учнями. Це, насамперед, учениці ЗОШ №44: Лобзова М., Кулешова О., Шестерніна А., Михайлова В. та учениці ЗОШ №49: Мірохіна О., Мірохіна І., Голік О. та інші.

Таким чином, учителі трудового навчання Херсонщини успішно розв’язують проблеми трудового виховання молоді, але попереду нові завдання, нові висоти, нові здобутки, нові перспективи.

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

Белошицький О.О.

**ТЕОРЕТИКО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА
У СТАНОВЛЕННІ ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ УЧНІВ.**

Українська педагогічна наука за більш як семидесятип’ятиріччя свого існування, накопичила велику кількість наукових доробок до освітянської скарбниці. В той же час, науково-педагогічна громада в боргу перед такою підсистемою освіти, як система позашкільних закладів технічного спрямування. Наукових розвідок у цьому напрямку дуже обмежена кількість. А те, що є, більше стосується: впливу трудового навчання на технічну творчість учнів, організації технічної творчості учнів у позаурочний час та використання